

KÖNYVAJÁNLÓ

Benke Éva: „Illeszd... a szót a cselekvényhez” PMKI, Bp., 2006.

A Pest Megyei Közművelődési Intézet hiánypótlásra vállalkozott a könyv kiadásával. Benke Éva elemzései együtt-gondolkodásra invitálnak, építő ötleteket adnak a rendezői munkához és a nézői színházértéshez egyaránt. Stílusa könnyed, információtartalma gazdag. A kiragadott példákkal szemléletesen vázolja a rendezés fázisait, miközben az ismert dráma-részleteket egyúttal új megvilágításba is helyezi.

Több mint a régről ismert rendezői utószók, és kevesebb is; nem „késztermék”; nem paneleket ad, hanem gondolkodásra készítet. Szabadságra inspirálja a rendezőt, a nézőt egyaránt, akár iskolai színházi nevelési munkában használjuk fel – a tanári felkészülés és a diákokkal történő elemző-feldolgozó munka folyamatában –, akár az amatőr rendezői munkában.

Tény, a legfőbb értéke minden színházat csináló közösségnek közösség voltában rejlik. De az alkotás öröme sokkal gazdagabb lesz, ha értő, gondolkodó emberek gyülekezetéből válik ez a közösség igazi színházteremtővé. Ehhez kívánok mindenkinek jó munkát – ajánlva Benke Éva könyvét diáknak és tanárnak, színházi csoportvezetőnek, amatőr rendezőnek és színésznek egyaránt.

Gabnai Katalin: Mintázd meg levegőből. Színházi írások Argumentum Kiadó, Bp., 2006.

Okos, érzékeny, figyelemreméltó stílusú, élvezetes írások – ahogy a cím ígéri, színházról. Ám ennél mégiscsak többről.

Gabnai Katalin ugyanis úgy értékeli, hogy információkat is közöl, úgy bírál, hogy közben tanít – és lelkes, ha jót tapasztal. Mert ő még mer lelkes lenni. Az írások alapján azok az előadások is életre kelnek, amelyeket nem láttunk. A színházi jeleket nem lecsupaszítva, pusztán kommunikációként értelmezi, hanem afféle régimódi stílusban, mondhatni impresszionistán – azt nézi, mit jelentenek, mit adnak hozzá a színjátékhoz, hogyan segítik a befogadást, és milyen lenyomatot hagynak... Gondolkozik, gondolkodtat, miközben megosztja élményeit. Gabnai Katalin nyitott a versmondás, bábjáték, gyerekszínház és az alternatív színházi formák iránt is, így meglehetősen széles a merítés. 20 év színházi írásait tartja kézben az olvasó. Színházi élmények érzékeny lenyomatát. Ahogy a szerző írja:

„Nincs tünékenyebb műalkotás a színházi előadásnál. Ez a levegőbe készült mintázat, ez a térbe és időbe írt folyamat mégis sok embert képes fölkapni s elsodorni.”

Gabnai Kati csípősen, finom vágásokkal ír a rossz előadásokról is, a könyvben mégiscsak többségében van a hála... S lehet az Olvasóban is, mert úgy érezheti, a szerző húsz év személyes élményeivel ajándékozza meg. A könyv nagyobb könyvesboltokban kapható. Ha mégsem; gabnai@dramateka.hu

A JESZ. A Janus Egyetemi Színház tíz éve

Felelős szerk.: Mikuli János. Pécsi Tudományegyetem, 2006.

Ünnepi fordulóhoz érkezett el a pécsi egyetemi színjátszó csapat, a JESZ; tíz éves lett. Tíz év nagyon nagy idő egy színházi csoport életében, különösen egy egyetemi színháznál, amely eleve gyorsan változik, hiszen körülötte és a tagokban is gyors változások mennek végbe. Hosszú és mégis gyorsan röppenő idő –

amelynek most, egy szép kiadású könyv állít emléket. Gusztusos kis könyv, amelyben benne van név szerint szinte mindenki, aki csak megfordult a JESZ háza-táján. A JESZ abban a korban lépett színre, mikor már kevesen remélték újra az egyetemi színjátszás fel-támadását. Éppen ezért volt revelatív és emlékezetes megjelenésük, azóta is valóságos egyetemi színházi életet gerjeszt hatásuk. A könyv dokumentumértékű – írott emléket állít a csoportban megfordultaknak, az azóta már elhalt előadásoknak, őrzi a halványuló szépségű munkák előadásszámokban és színlapokon rögzített tényeit. Vallanak az alapítók, régi és új színjátszók, a rendezők, ír benne a folyamatot végig figyelemmel kísérő színi kritikus, a helyi kőszínház igazgatója, nézők és segítők. Vallanak és emlékeznek, rögzítik a JESZ létének fontosabb és „csak nekik” fontos dolgait. Sokan vannak, sokféleképpen beszélnek. Szép nagy holdudvar. Gazdag, értékes anyag. Pedig csak tíz év.

Jó érzés lapozgatni ezt a könyvet. Jó tudni, hogy volt erő, elszántság és segítők akarat a létrejöttéhez. Hogy ez a tíz évük már nem foszlik szét soha többé. S persze jó látni, érezni, hogy a JESZ töretlenül dolgozik tovább. (Február vége felé éppen Budapesten, a Székényben léptek fel három egymást követő estén. Megtehetik, tíz előadásuk él. Komoly repertoár.)

Kontakt: Mikuli János, e-mail: mikuli@jesz.pte.hu; www.jesz.pte.hu

Debreczeni Tibor: Visszanéztem. Academia Ludi et Artis, Bp., 2006.

Nagy izgalommal olvastam a könyvet. Odaadón és figyelmesen. Miért? Mert olvasmányos, érdekes, s a maga módján izgalmas. Nem tudom, érezték-e már azt a fajta kíváncsiságot, ami estefelé fogja el az embert, ismeretlen város utcáit róva. A fényes ablakkockákban idegen emberek élnek az életüket, egy ismeretlen életet, ami mégis furcsán emlékeztet a sajátunkra. Miben tér el? Mitől más? Miben hasonlít? Minek örülnek, mitől szomorúak az ablakon túl élők? Vajon boldogtalanabb, vagy boldogabb életük? S az ember igyekszik megfejteni a titkot.

Debreczeni Tibor, a Magyar Művelődési Intézet nyugalmazott osztályvezetője, a hazai amatőr színjátszás elvitathatatlan érdemű alakja, a drámapedagógia magyarországi úttörője most életrajzi könyvet írt. Ha úgy tetszik, visszanézőt. Vagy inkább szembe-nézőt. Feltárót.

A könyv gazdag életanyagot ábrázol, nagy időt ölel fel, hiszen a szerző azon szerencsések közé tartozik, akik szellemi frissességben élnek meg alkonyi napjaikat – már a 78. évét tapossa.

Nem akármilyen 78 évet élt meg, háborúk-szaggatta, ideológiai harcok dúlta, változásokkal teli életút áll mögötte.

Ki ő, aki vall magáról? Ember élettel telítve – és körülötte a világ, porszaggal és napsütéssel, Istennel, aki figyel rá – és akire ő is figyel. Egy ember – gazdag életúttal. Könyve ennek a gazdagságnak érzékeny lenyomata, könnyű tollal írt, élvezhető és olvasmányos önéletírás. Egyszerre dokumentum, reflexió és történelem-magyarázat is. Élvezettel olvastam. Ezért ajánlom.

P.S.: Debreczeni Tibor a nagy elődök sorába tartozik, s félig-meddig a legendák közé; zsűrizett, amikor fiatal voltam, kolléga lett, amikor felnőttem a feladathoz, megtisztelt, amikor meghívott a Kuckójába verset mondani, nem akárkiket hív.